

การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

นางสาวนฤทัย อนุสรราชกิจ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974 - 635 - 604 - 6

สงวนลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**AN ANALYSIS OF CONTENT RELATED TO PROMOTING CHILD DEVELOPMENT IN
TELEVISION PROGRAMS FOR CHILDREN**

Miss Haruethai Anussornrajakit

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education**

Department of Elementary Education

Graduate School

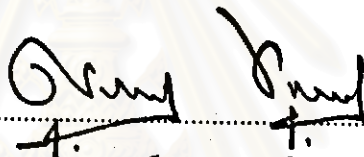
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974 - 635 - 604 - 6

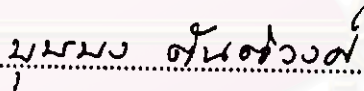
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจากรายการ
โทรทัศน์สำหรับเด็ก
โดย นางสาวนฤทัย อนุสรราชกิจ
ภาควิชา ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

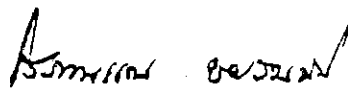
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ดันติวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสภภาพรรณ ชยสมบัติ)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นฤทัย อนุสรธราชกิจ : การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก (AN ANALYSIS OF CONTENT RELATED TO PROMOTING CHILD DEVELOPMENT IN TELEVISION PROGRAMS FOR CHILDREN) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. พูนสุข บุญยสวัสดิ์ , 202 หน้า. ISBN 974-635-604-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ ทั้งทางบวกและทางลบ และเพื่อวิเคราะห์วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กจำนวน 54 รายการ ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 , 5 , 7 , 9 และ 11 ในปีพุทธศักราช 2538

ผลการวิจัย

1. เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ พบว่า พฤติกรรมทางบวกที่ปรากฏมากที่สุดคือ ด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ รองลงมาคือ ด้านสติปัญญา ด้านสังคม และด้านร่างกาย ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมทางลบที่ปรากฏมากที่สุดคือ ด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ และด้านร่างกาย
2. วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก พบว่า การนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กได้ใช้วิธีการสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมากที่สุด รองลงมาคือ การสอดแทรกสาระหรือแนวคิดในรายการ และการสอนโดยตรง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ประถมศึกษา

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติกร นฤทัย อนุสรธราชกิจ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา พูนสุข บุญยสวัสดิ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาท่านอื่น

**C640868 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD: PROMOTING CHILD DEVELOPMENT / TELEVISION PROGRAMS FOR CHILDREN

HARUETHAI ANUSSORNRAJAKIT : AN ANALYSIS OF CONTENT RELATED TO PROMOTING CHILD DEVELOPMENT IN TELEVISION PROGRAMS FOR CHILDREN. THESIS ADVISOR :

ASST.PROF.POONSOOK PUNYASVASTI. 202 pp. ISBN 974-635-604-6

The purposes of this research were to analyze positive and negative content and methods of child development promotion in television programs for children. The samples were 54 television programs for children broadcasted by channel 3,5,7,9 and 11 in 1995.

The research results were as follows :

1. Concerning the content of development , emotional , moral and personality development were most frequently promoted in positive ways. Subsequently , cognitive , social and physical development were positively promoted. Social development was most frequently promoted in negative ways. Subsequently , emotional , moral and personality development , and , physical development were negatively promoted.

2. Concerning the methods of development promotion , presentation for pleasure was mostly practiced. Indirect and direct teaching were subsequently employed.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ประถมศึกษา

สาขาวิชา การศึกษาระดับ

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติกร ทศชัย อเนตรธำรงค์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศุภชัย ชูพงษ์วิเศษ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร. ศรีนธร วิทยะสิรินันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างมาก ตลอดเวลาที่ทำวิจัย รวมทั้งตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบง ตันติวงศ์ ประธานกรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสภภาพรรณ ทยสมบัติ กรรมการสอบ ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณหงศกรณม์ ตั้งนรารัชชกิจ คุณวรรณันท์ บุญสิริโกศา และคุณศศิอร รอสุงเนิน ผู้ซึ่งเป็นพี่และเพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ทั้งคอยกระตุ้นเตือนให้ผู้วิจัยมีมานะพยายามทำงานวิจัยนี้จนสำเร็จ

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ มารดา ที่กรุณาเลี้ยงดูลูกมาตลอด จนสามารถมีวันนี้ คุณความดีและประโยชน์ทั้งหลายอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบให้แก่ มารดา ซึ่งมีพระคุณสูงสุด

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย..... ๖

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ๗

กิตติกรรมประกาศ ๘

สารบัญตาราง..... ๙

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์..... 3

ขอบเขตของการวิจัย..... 3

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย..... 4

วิธีการดำเนินการวิจัย..... 6

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 7

2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก..... 9

1.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก 9

1.2 ความต้องการของเด็ก 16

1.3 ลักษณะพัฒนาการและความต้องการของเด็กวัยต่าง ๆ 24

1.4 การเรียนรู้ของเด็ก..... 38

1.5 หลักและวิธีส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก..... 42

2. แนวคิดเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์..... 49

2.1 ประเภทของรายการโทรทัศน์..... 49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2 รูปแบบรายการโทรทัศน์	51
2.3 สภาพปัจจุบันของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	54
2.4 การสื่อสารกับการพัฒนาเด็ก.....	56
2.5 โทรทัศน์กับเด็ก.....	57
2.6 อิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็ก.....	58
2.7 ลักษณะของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	62
2.8 โทรทัศน์เพื่อการศึกษา.....	65
3. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา.....	70
3.1 ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา	70
3.2 ประโยชน์ของการวิเคราะห์เนื้อหา.....	72
3.3 วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา.....	72
3.4 การวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์.....	74
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากร.....	76
กลุ่มตัวอย่าง	76
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	89
1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปในการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	89

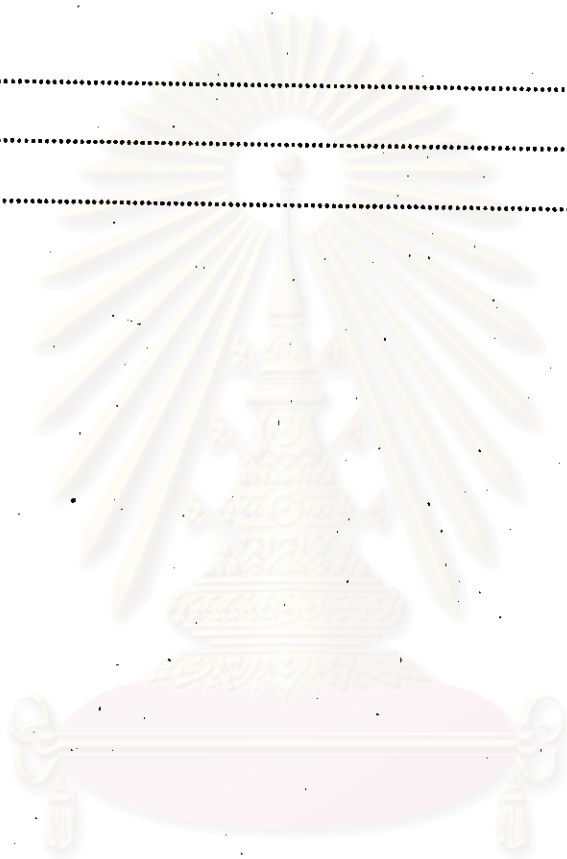
สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ ทั้งทางบวกและทางลบ จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	92
2.1 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	96
2.2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	101
2.3 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	110
2.4 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	116
3. ผลการวิเคราะห์วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	121
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย.....	124
1. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทภาพยนตร์การ์ตูน.....	124
2. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทนิตยสารทางอากาศ.....	127
3. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทสารคดี.....	131
4. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์.....	132
5. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทข่าว.....	134
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	135
วิธีดำเนินการวิจัย.....	135
สรุปผลการวิจัย.....	137
อภิปรายผลการวิจัย.....	144
ข้อเสนอแนะ.....	149

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	152
ภาคผนวก.....	156
ประวัติผู้วิจัย.....	202

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	78
ตารางที่ 2 แสดงระยะเวลาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่บันทึกเทปใน 1 สัปดาห์ และตลอดการวิจัย.....	84
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนรายการและระยะเวลาที่ออกอากาศของรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กแยกตามประเภท	89
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กแยกตามสถานีโทรทัศน์ที่ออกอากาศ.....	90
ตารางที่ 5 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละประเภท.....	92
ตารางที่ 6 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละประเภท.....	94
ตารางที่ 7 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เรียงลำดับ จากมากไปน้อย	96
ตารางที่ 8 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละประเภท.....	97
ตารางที่ 9 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เรียงลำดับ จากมากไปน้อย	99
ตารางที่ 10 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละประเภท.....	100
ตารางที่ 11 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ จากรายการโทรทัศน์ โทรทัศน์สำหรับเด็ก เรียงลำดับจากมากไปน้อย.....	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 12	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ จากรายการโทรทัศน์โทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละประเภท.....	103
ตารางที่ 13	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ จากรายการโทรทัศน์โทรทัศน์สำหรับเด็ก เรียงลำดับจากมากไปน้อย.....	106
ตารางที่ 14	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ จากรายการโทรทัศน์โทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละประเภท.....	108
ตารางที่ 15	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เรียงลำดับจากมากไปน้อย.....	110
ตารางที่ 16	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละประเภท.....	111
ตารางที่ 17	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เรียงลำดับจากมากไปน้อย.....	113
ตารางที่ 18	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละประเภท.....	114
ตารางที่ 19	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เรียงลำดับจากมากไปน้อย.....	116

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 20 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละประเภท.....	118
ตารางที่ 21 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เรียงลำดับจากมากไปน้อย.....	121
ตารางที่ 22 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละประเภท.....	122

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย